

't Herenhoentien

BESTE KIENDER!

Et is haast en de eerste blaeden valen van de bomen. Over niet al te lange tied bin alle bomen weer hatstikke kael!

Now laoten ze niet allegere toegelieke heur blaeden valen. Et blad van de birkenboom vaalt meerstal et eerste en dat van de ekkelboom et laeste. Hoe et blad van die bomen d'r uutzicht zien jim hier op disse bladziede. Veurdatt de blaeden valen verkleuren ze liekewel eerst hiel mooi. Dat liekt meestentieds prachtig, let d'r mar es op. Ie zien alderhaande kleuren; geel, oranje, rood en bruun. Onder bepaolde bomen vien ie hiel vule blad, sommige straoten of tunen liggen d'r vol mit. De meerste meensken harken al dat blad bi'j mekeer in bulten en doen et laeter vot. Piepmoes dot dat ok. Disse haast het hi'j de hulpe van zien drie voegelkammeraoden. Mar ze ontdekken mit 'n drienend ok, daj' prachtig speulen kunnen in al dat blad. En as de beide honnen Diedel en Daweltien d'r ok nog bi'j kommen, is et hielendal feest. Totdat... Lees of luuster mar gauw een keertien!

ekkel

birk

Van de drie inlegvellen kun jim dit keer een prachtige lampion maeken. Et duurt ommes nog mar evenpies en dan is et weer 11 november. Op die dag is et Sunte Matten en dan gaon alle kiender weer de huzen bi'j langes mit een lampion en zingen hiele mooie lieties. Jim vast ok! Veul plezier daormit én mit dit *Herenhoentien*. Tot in december!

't Herenhoentien is veural bedoeld veur groep 1, 2, 3 en 4 van et basisonderwies in de Stellingwarven en verschient vier keer in et jaor. Et wodt bedocht, saemensteld en klaormaekt deur Saskia Douma en Sietske Bloemhoff, in opdracht van de Intergemientelike Begeleidingsgroep Hiemkunde in Oost- en West-Stellingwarf.

PIEPMOES EN DE HAASTBLAEDEN

(Een veurleesverhael van Sietske Bloemhoff)

In de bos van Piepmoes wodt et al aorig haastig. De zommer zit d'r jammèr genoeg op, mar alle beesten hebben gelukkig een prachtige vekaansie had. Jim dan? Of bin jim dat al vergeten en kieken jim now uut naor de haastvekaansie? Veurdats et zoveer is, kieken we eerst mar es even hoe et mit Piepmoes en zien kammeraoden is!

Bi'j et kesteel van Piepmoes is et aandere aorig rustig. Et liekt wel as is d'r gieniene thuus. De vekaansie is omme, eers zoj' haost daenken dat de moes nog vot is. Mar aj' om et kesteel henne lopen, ziej' de moes wel. Kiek mar. Hi'j is drok an et wark in de tuun. Et blad vaalt ommes in disse tied van et jaor van de bomen, en dat moet now en dan netties opharkt wodden. En dat wil vandaeg krek goed, want is et mooi rustig weer. Mar gister was dat aorig aandere, lees of luuster mar es.

Gister is Piepmoes begonnen mit et opharken van de blaeden, tegere mit zien drie voegelkammeraoden. Mar et wi'jt zó ommeraek hadde, dat alle blaeden de hiel tied weer votwi'jen. Now vienen ze dat gien van viere slim, want ze hebben aenlik ok een protte wille. Je kun ja hatstikke mooi speulen mit al dat blad. Ze gooien op et laest mekeer de blaeden om de oren of schoppen et blad hoge de locht in. Now en dan zien ze mekeer niet iens, zo wi'jt et blad in dwarrels deur de tuun.

Et wodt hielendal een feest as de beide honnen, Diedel en Daweltien, d'r bi'j kommen. Die schoeven mit heur veurpoten staepels blad bi'j mekeer tot d'r een hiele bulte ligt. As de bulte hoge genoeg is, lopen ze d'r een aentien vanof. Dan nemen ze een beste anloop en vliegen in ienkeer mit een grote sprong op de kop in de staepel blaeden. As ze d'r an de ere kaant weer uutrollen, hebben ze de snute beidend onder et blad zitten. Mar ze hébben vanzels een wille, kun jim jim dat veurstellen?

Dit spullegien liekt de ere beesten ok prachtig toe, dus die doen al net zo halfwies. Piepmoes staot vanzels veurop. De moes lopt zo hadde as hi'j kan op de bulte of en springt d'r ok op de kop in. En dan doen de drie voegels, jim weten wel, de gele gouwe, de doeve en et roodbossien etzelde. Et gaot d'r om weg. Ien ding is aliend jammer. Piepmoes en de voegels bin lang zo groot niet as de honnen. Zi'j kun dus nooit hielemaole bovenop de bulte kommen en dat is vanzels wél et aldermooiste!

De honnen hebben dat ok in de gaten en staon een posien diepe nao te daenken. Inienend stikt Diedel de snute omhogens en zegt tegen Daweltien:

'Ik weet wat, moej' mar es even goed luusteren, Dawel!' En Diedel begint drok tegen de ere hond te praoten. Now en dan nikt Daweltien es en gniest een betien, hi'j zicht et wel zitten!

'Da's een goed idee, Diedel,' zegt de hond dan. 'Lao'we dat mar doen, dan hebben oonze kammeraoden nog meer wille.'

Dan stappen de beide honnen naor Piepmoes en de voegels toe. Ze leggen uut wat ze krek bedocht hebben. De vier kammeraoden straolen d'r over, zó mooi liekt heur et plan van de honnen.

'Wie eerst,' vragt Diedel.

Piepmoes zegt niks, mar hi'j trilt d'r over zo graeg wil hi'j. De drie voegels zien dat wel en besluten dat et moesien eerst mag. Diedel zakt een betien deur de kni'jen en Piepmoes gaot op de rogge van de hond staon. De moes hooft de hond bi'j de oren vaaste. Dan roepen Daweltien en de drie voegels toegelieke: 'Iene... twee... drie!' En Diedel stoeft d'r vandeur mit Piepmoes op de rogge. Piepmoes hooft him goed vaaste, want Diedel kan ommeraek hadde lopen! As ze an de bulte blaeden toe binnen, blift Diedel in ienkeer staon en lat Piepmoes de hond los. Piepmoes zet him schrap en maekt zoe'n geweldigen sprong dat hi'j in ienkeer midden op de bulte belaant. Daor giert hi'j et uut van et lachen en lat him over de kop henne naor beneden rulen. Dan is et de beurt an de voegels. Die hebben al krek lieke vule wille as et moesien. Ombeurten laoten de kammeraoden heur deur de honnen naor de bulte toebrenge. Ze maeken de hiel tied grotere sprongen. Piepmoes maekt alderdeegst een keertien een koprol midden in de locht.

De zes dieren hebben zóe'n wille, dat ze de omgeving niet goed in de gaten holen. En dat hadden ze beter wel doen kund, want d'r driegt geveer. In de buurt lopen, hiel zachies, acht poties. Vier zwatte poties en vier witte poties. Et bin de poties van Klaos de Kaeter en van Miep, et vrundinnegien van Klaos, dat hadden jim daenk' al in de gaten. De beide katten bin drok an et strunen om te kieken as ze ok nog wat eten tegenkommen. Et liefste zollen ze een stokkien moezevleis hebben, mar ja, dan-moej' eerst wel een moes vangen. Ze hebben vandaege besleuten om mar es bi'j Piepmoes te kieken. Misschien dat ze die now dan toch eindelijk een keertien vangen kunnen.

'En et wi'jt vandaege aorig hadde,' vint Klaos, 'dan heurt die moes oons ok niet zo gauw ankommen.'

'Goed bedocht, Klaos,' mient Miep, 'lao'we d'r mar vot-en-daolik op ofgaon.'

En zo bin de beide katten onderhaand bi'j et kesteel van Piepmoes ankommen. As ze Piepmoes-en-die zien, knipogen ze mekeer es an.

'We hebben gelok, Miep,' zegt Klaos. 'Piepmoes is drok in de tuun an et speulen mit zien kammeraoden. Kiek mar. En now let hi'j vanzels nargens op. We moe'n zien dawwe him zo gauw meugelik vangen, want ik heb me toch een honger.'

Daor is Miep et hielendal mit iens, want die het zels ok wel zin in een happien. 'As Piepmoes douk weer hoge deur de locht zweeft, griepen we him, Klaos,' stelt de katte veur.

'Prima idee, Miep,' antwoordt Klaos, 'mar dat doe ik dan wel, want ik bin now ienkeer et vlogste van oons twienen.'

Daor is Miep et vanzels hielendal niet mit iens, want Miep mient dat Miep zels vule vlogger is. Daor kriegen de beide katten haost nog ruzie omme ok. Mar veuruit, daenkt Miep, lao'k mar et verstanigste wezen en laot die eigenwieze kaeter de klus mar oplossen. As ik mar een stokkien vleis krieg.

Klaos gaot an de achterkaante stief tegen de blaedebulte zitten en waacht tot Piepmoes weer boven op die bulte springt. De kaeter wrift him al in de poties en over zien kattelief, zó lekker liekt him de moes.

'En ik geef Miep niet een al te groot stok,' mompelt hi'j in himzels, 'uuteindelijk moet ik et wark ok al weer verzetten.' Et is daenk' mar goed dat Miep dat krek niet heuren kan...

Daor zit Klaos te waachten. Hi'j het de naegels al uut staon, dan kan hi'j Piepmoes zo griepen. Allierend... et lopt allegere een betien aandere as dat Klaos en Miep daenken...

An de ere kaant van de bulte hebben Piepmoes en de voegels krek bedocht dat de honnen now zéls weer een keertien an de beurt binnen om in de blaeden te springen. Eerlik is eerlik, ieder op zien beurt, of niet dan? Diedel nemt een beste anloop, springt een hiel aende de locht in, maekt een slag over de kop en duukt in ienkeer naor beneden. Hi'j komt zuver een betien an de ere kaant van de bulte terechte en hi'j vuult niet allierend blaeden. Nee, hi'j vuult ok een zaacht vellegien, een kattevellegien. En hi'j vuult nog meer. Scharpe naegels, kattenaegels! En hi'j heurt ok hiel wat. Gejammer, gekrijs, geraos, een kattegejank za'k jim vertellen.

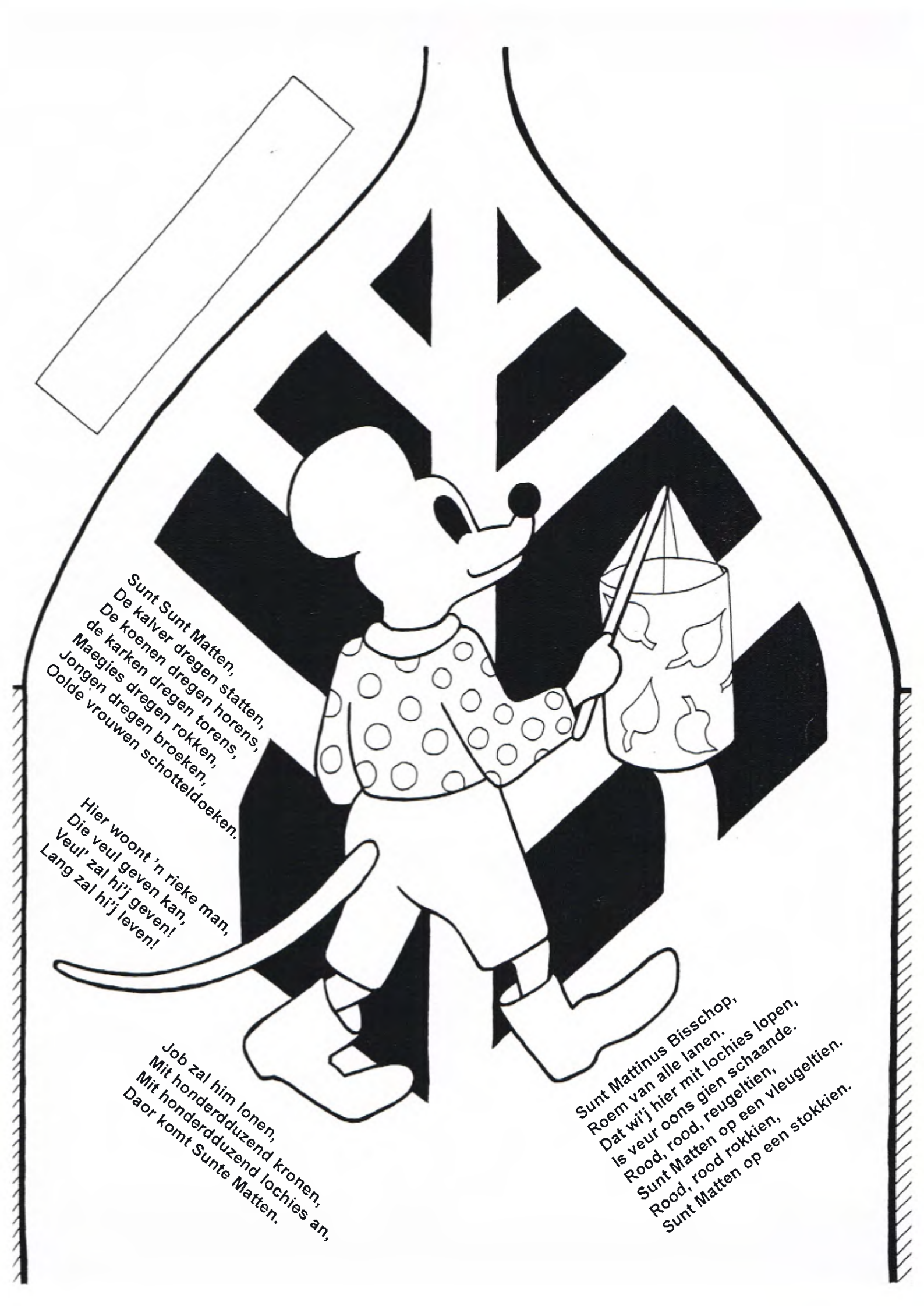
Jim hebben et netuurlik al lange in de gaten. Diedel springt zó veer dat hi'j percies an de ere kaant van de bulte boven op Klaos belaant. Et is Klaos die zo alderheiselikst tekeer gaot. En Diedel schrikt zo van dat kebaol, dat hi'j van de veralderaosie Klaos los lat. Die gaot d'r vanzels mitien vandeur. Tjongejonge, wat is die aarme kaeter schrokken. Hi'j maekt dat hi'j thuus komt en Miep komt stillegies achter him an. Wéér gien hoempien katteveis, wéér van die aekelige hadde kattebrokkies. Wat zit et die aarme katten toch tegen. Mar Piepmoes het veur een keertien weer es stomgelok, vienen jim ok niet?

ET MAEKEN VAN DE LAMPION

Veur et maeken van de lampion hej' de drie inlegvellen neudig, kleurpotloden of stiften, deurzichtich kleurd pepier, liem, plakbaand, een schere en een stokkien mit een laampien.

Op elk vel staot ien kaante van de lampion. Elk van die kaanten stelt een blad veur. Veurdaj' de lampion uutknippen en in mekaander zetten, moej' die blaeden eerst mooi kleuren. De zwatte onderdielen moej' uutknippen. An de achterkaante plak ie dan et deurzichtige pepier. Aj' dat allegere daon hebben, kuj' de drie 'blaeden' uutknippen. De raanties an de kaant, die angeven binnen mit streep-te lijnties, bin de plakraanties. Die raanties moej' naor binnen toe volen en dan op mekaander plakken. An de boverkaante van elk blad ziej' ok een plakraantien. Op ien van de drie inlegvellen ziej' een strókien mit een plakraantien. Knip dat uut en plak daor een rontien van. An dat rontien plak ie de drie blaeden. Veur de stevighied kuj' nog plakbaand om et rontien doen. An dit rontien kan dan mit een draotien et stokkien mit et laampien vaastemaekt wodden. Wi'j weensken jim een boel sukses mit et maeken van de lampion én een prachtich Sunte Mattenfeest!

Sunt Sunt Matten,
De kalver dregen statten,
De koeën dregen horens,
Maegies dregen torens,
Jonges dregen broeken,
Oolde vrouwen schotteldoeken.

Hier woont 'n rieke man,
Die veul geven kan,
Veul' zal hi'j geven!
Lang zal hi'j leven!

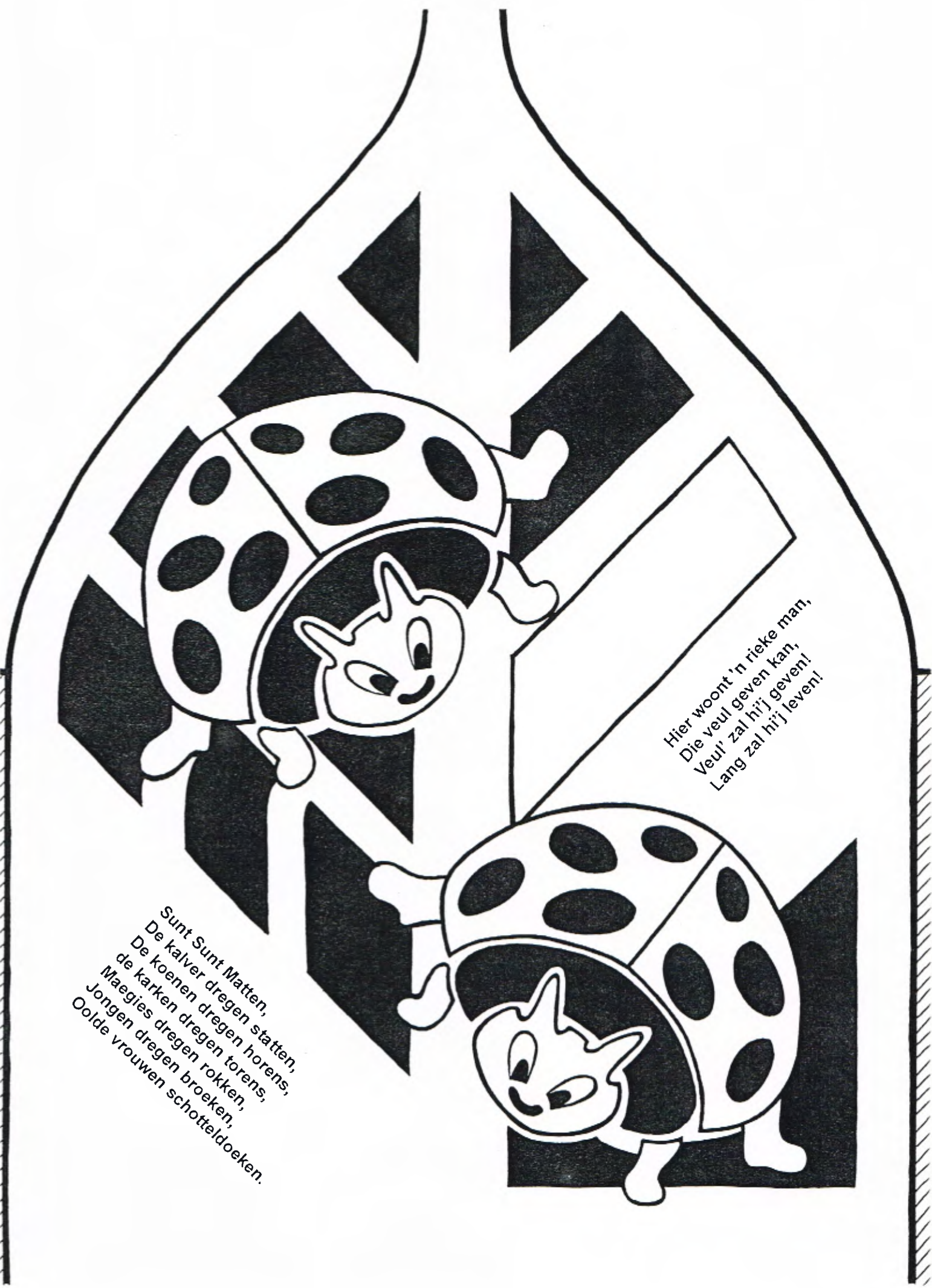
Job zal him lonen,
Mit honderdduzend kronen,
Mit honderdduzend lochies an,
Daor komt Sunte Matten.

Sunt Mattinus Bisschop,
Roem van alle lanen.
Dat wi'j hier mit lochies lopen,
Is veur oons gien schaande.
Rood, rood, reugelkien,
Sunt Matten op een vleugelkien.
Rood, rood rokkien,
Sunt Matten op een stokkien.

Job zal him lonen,
Mit honderdduzend kronen,
Mit honderdduzend lochies an,
Daor komt Sunte Matten.

Sunt Mattinus Bisschop,
Roem van alle lanen.
Dat wij hier mit lochies lopen,
Is veur oons gien schaande.
Rood, rood, reugeltien,
Sunt Matten op een vleugeltien,
Rood, rood rokkien,
Sunt Matten op een stokkien.

Sunt Sunt Matten,
De kalver dregen statten,
De koenen dregen horens,
de karken dregen torens,
Maegies dregen rokken,
Jongen dregen broeken,
Oolde vrouwen schotteldoeken.

Hier woont 'n rieke man,
Die veul geven kan,
Veul' zal hi'j geven!
Lang zal hi'j leven!